

davnih časov dve cerkvi druga blizu druge: cerkev sv. Neže in cerkev sv. Jošta, ki sta se pri pisatelju zmotno zlihi v eno. — Na strani 230 pravi pisatelj, da pozna zgodovina samo eno cerkev sv. Treh Kraljev na Bruniku pri Radečah. Zapeljal ga je Orožen, ki v svojem popisu ni dosti jasen. Trubar pa ima prav, ko govori, da je hotela imeti neka baba tam še tretjo cerkev, kajti dve sta o Trubarjevem času že bili in stojita še danes. Postavljeni sta vzporedno druga z drugo, vmes pa je vrinjen zvonik, tako da ju družijo. — Pravilno je na strani 230 identificirana Goričanska gora s Sv. Goro pri Gorici. Ta označba v Katekizmu l. 1575 je zapeljala L. Pintarja (Lj. Zvon, XXV., 1905, str. 205), da je dopuščal možnost Šmarne gore pri Goričanah (Medvodah). — Prof. Kidrič v svojih študijah sistematično gradi zgodovino ene najzanimivejših dob v naši kulturni zgodovini, reformacije in protireformacije; vsak njegov spis polaga temelje in kritično ločuje zrno od plev, zato tem težje pričakujemo končne slike, katera že iz dosedanjih spisov, ki so šele zbirke gradiva, vedno jasneje proseva.

I. Grafenauer priobčuje članek Naglas v nemških izposojenkah v slovenščini (Donesek k zgodovini slovenskega naglasa). — Fr. Ramovš: Deklinacija slovenskega imena očã — öce < ot.c., konstatira sedem razvojnih stadijev med obema oblikama. — Zbornik vsebuje razen teh še sledeče sestavke: Fr. Veber: Elementarne enačbe človeške pozornosti; R. Nahtigal: Doneski k vprašanju o postanku glagolice ter K. Oštir: Alarodica I. — Priznati moramo, da ta prvi korak v smeri slovenske akademije znanosti imponira. Frst.

Ivan Albrecht: **Andrej Ternouc.** Reliefna karikatura iz minulosti. Splošne knjižnice št. 10. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. 1923. Str. 55.

Slovenskemu slovstvu je zasijala nova zvezda: dobili smo slovenskega Boccaccia! Kdor hoče vedeti, kaj je bogokletstvo (str. 27, »vsa naša dela vodi Bog«, trdi Ternouc po v grehu preživeti noči), cinizem, kaj je kvantanje, kaj je norčevanje iz molitve, iz svetnikov, iz krščanske askeze, iz krepostnega življenja, iz redovništva, naj prebere ta pamflet na vse to! Knjižica hoče — v obliki zgodovinske karikature — v čitatelju vzbuditi skomine po spolnem uživanju kot najvišji sreči, kot »radosti neba«. »Ženska je zarja naših dni; kdor se ni ogrel v toploti njenega dihljaja, ni živel.« (Str. 7.) Jezuitski frater Deodat (!), nezakonski sin grofa Auersperga, se maščuje za svojo grbavost in ponesrečeno življenje (zastonj ugiblujemo, zakaj baš nad tem študentom, ne pa nad grofom!) nad jezuitskim gojencem, učencem latinskih šol, še ne klerikom, Andrejem Ternoucem, s tem, da mu začne govoriti o gležnjih ženskih nog (str. 5), in ga s pomočjo svoje nezakonske matere Polone pripelje k lepi Magdalenii, ki hrepeni po Andreju, odkar ga je videla v cerkvi jezuitov. »Pri spovedi je bila slišala, da je molitev sv. Pahomija posebno močna zoper „ljubezni greh.“

To molitev torej dene pod vzglavje, pa z bingoslovljeno vodo pokropi sobo, potem zapahne vrata sobice... in vzevetela jima je sreča opolnoči. (Str. 20.) To je menda prvi »relief«. Drugi »relief«: na Slivnici nad Cerknico gleda Ternouc ples čarovnic, med njimi tudi »črno oblečenega moškega, ki je imel v naročju golo, prelepo žensko...« (Str. 33.) In tretji »relief« je menda tisti prizor v gradu nekje na Notranjskem, v bivališču nekakšnega prismojenega astrologa, ki Ternoucu nenadoma pokaže »lepo žensko telo, pokrito s pajčolanom...« (Str. 47.) Zveze med temi »reliefi« ni nikakršne; človek se zaman vprašuje, čemu drugi in tretji »relief«? Nebrzdana fantastičnost in spolno draženje — to je vsa »umetnost« te karikature. — Če sem rekel, da je Albrecht slovenski Boccaccio, moram toliko popraviti, da je Boccaccio ustanovil Italijanom prozo. Albrecht pa dela z našo prozo kakor — sit venia verbo! — svinja z mehomo. Na prvih šestih straneh piše navadni besedni red; nadaljuje pa z neko »ritmično« prozo, ka-li, čisto svojevoljno; proti koncu se spet pomiri in vrne k navadnemu besednemu redu.

J. Debevec.

Dante — Raccolta di Studi a cura di Alojzije Res — Gorizia MCMXXI — Giov. Paternolli Editore. Per il Secentenario della morte di Dante 1321—1921. — Str. IX + 190. — Gorica, 1923.

Prireditelj tega vsebinsko bogatega in razkošno opremljenega zbornika, agilni prof. dr. A. Res, tolmači v uvodnih besedah (VII—IX) pomen in namen pričujoče publikacije. Kakor v Dantejevi dobi se je začutila tudi pri nas po viharnih dogodkih, ki so pretresli ves razdvojeni, v materializmu blodeči svet, potreba notranje obnove, odpor duhovnosti proti nasilnemu egoizmu. Kajti naša duša je vzlic vsemu uživanju ostala žejna... Posebej teži naša umetnost po človeku, po Geniju, po Duši. Zato je Dante lahko simbol našega stremljenja po rešitvi najvišjih problemov življenja. Kot globokega, splošno človeškega pesnika, misleca, kažipota ga hoče proslaviti ob šeststoletnici tudi slovenski narod.

V to svrho je pridobil urednik sotrudnikov tudi med italijanskimi učenjaki na visokih šolah v Florenci, Rimu, Neapolju, Milanu, češ, v nebatičnih višinah Dantejeve poezije se lahko snidejo — kljub političnim sporom — zastopniki vseh narodov.

Italijani so tudi prvi poklicani, da nam povedo, kaj so našli do sedaj bistvenega na svojem največjem rojaku. Tako podajajo njihovi prispevki v splošnem pregledno vsoto najvažnejših izsledkov na glavnih poljih dantologije.

Prof. Gaetano Salvemini (Dante e le lotte politiche del suo tempo, 1—8) opisuje za uvod v celo knjigo kot specialist kulturno ozadje Dantejevega dejstvovanja: kratka, a jasna slika razmer v Florenci ob koncu 13. in začetku 14. stoletja. Navadno so se komentarji ustavljali preveč na površju, pri zunanostih, ob zgolj politično razvrnjenih prilikah te dobe, tako da si človek zlepa ni mogel ustvariti pregledne sodbe; zato je treba šteti pisatelju v zaslugo, da je posegel globlje do